

DSR analyse

Cecilie Bisgaard-Frantzen og Simon Martin
Hansen
September 2016

NOTAT Sygeplejersker og ytringsfrihed på arbejdspladsen

Hovedresultaterne af Dansk Sygeplejeråds spørgeskemaundersøgelse om ytringsfrihed er de følgende:

- 28 % af sygeplejerskerne har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, men ikke påtalt dem offentligt.
- Af sygeplejersker, som har oplevet kritisable forhold, men ikke påtalt dem offentligt angiver halvdelen (49%) som en årsag, at de vurderer, at forholdene alligevel ikke kan forbedres inden for sundhedsvæsenets nuværende rammer. En tredjedel (33%) har oplevet, at de selv eller kolleger er blevet mødt med kritik/sanktioner fra ledelsen ved offentlige ytringer og lige så mange (33%) tør ikke ytre sig af frygt for at blive fyret.
- 85% af sygeplejerskerne mener, at sygeplejersker og andre offentligt ansatte har ytringspligt, når de oplever urimelige vilkår for patienter, borgere eller kolleger.
- 18% af sygeplejerskerne angiver, at der er regler på arbejdspladsen der begrænser ytringsfriheden.

28 % af sygeplejerskerne har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, men ikke påtalt dem offentligt.

Jf. tabel 1 angiver 30% af sygeplejerskerne, at de har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, som de mener, at offentligheden burde have kendskab til, mens 57% ikke har. 13% svarer "ved ikke".

Tabel 1. Har du oplevet kritisable forhold på din arbejdsplads, som du mener, at offentligheden burde have kendskab til?

	Pct.
Ja	30%
Nej	57%
Ved ikke	13%
Total	100%

Anm.: n=1828. Kilde: DSR Analyse/Megafon

De sygeplejersker, som svarede, at de har oplevet kritisable forhold, blev spurgt, om de har påtalt forholdene i offentligheden (f.eks. i form af læserbreve, kronikker, offentlige møder eller lignende).

91% af dem, der har oplevet kritisable forhold svarer, at de ikke har påtalt disse over for offentligheden. Det svarer til, at 28 % af alle sygeplejersker har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen og ikke påtalt dem for offentligheden.

8% af dem, der har oplevet kritisable forhold svarer, at de har påtalt disse over for offentligheden. Det svarer til, at 3 % af alle sygeplejersker har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen og påtalt dem for offentligheden.

Tabel 2. Har du påtalt de kritisable forhold over for offentligheden? (f.eks. i form af læserbreve, kronikker, offentlige møder eller lignende).

	Pct.
Ja	8%
Nej	91%
Ved ikke	1%
Total	100%

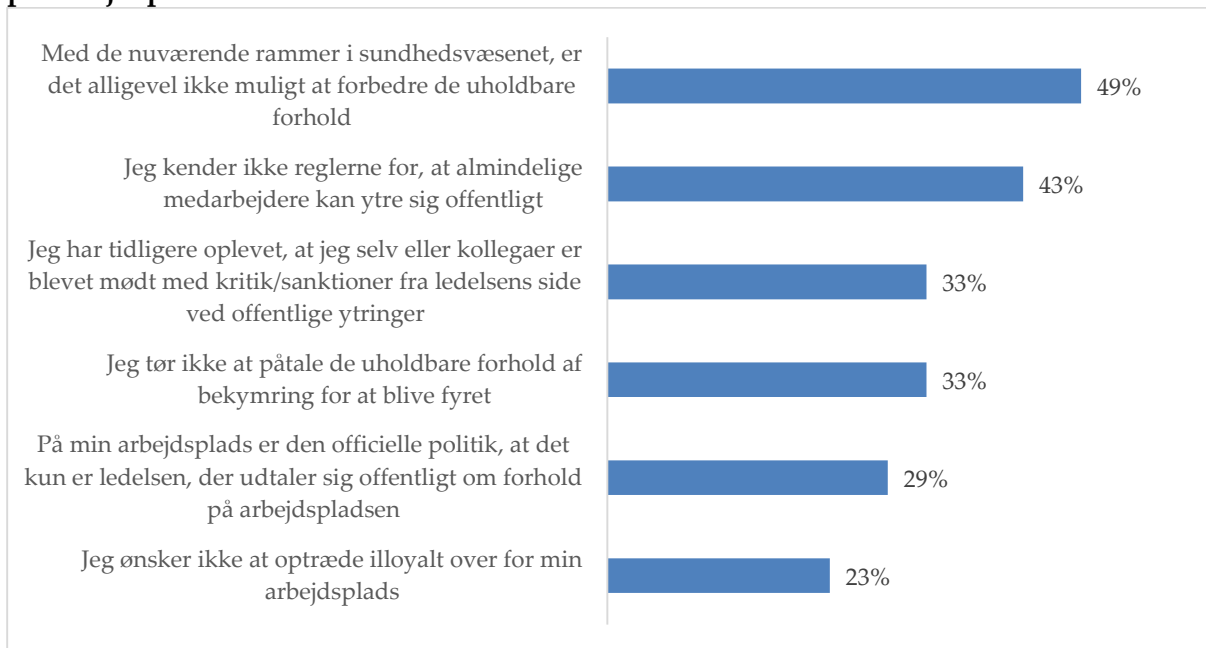
Anm: n=555 respondenter, som har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, som de mener offentligheden burde have kendskab til. Kilde: DSR Analyse/Megafon

Af sygeplejersker, som har oplevet kritisable forhold, men ikke påtalt dem offentligt angiver halvdelen (49%) som en årsag, at de vurderer, at forholdene alligevel ikke kan forbedres inden for sundhedsvæsenets nuværende rammer. En tredjedel (33%) har oplevet, at de selv eller kolleger er blevet mødt med kritik/sanktioner fra ledelsen ved offentlige ytringer og lige så mange (33%) tør ikke ytre sig af frygt for at blive fyret.

Sygeplejerskerne, som har oplevet kritisable forhold, men ikke påtalt dem offentligt, blev bedt om at forholde sig til en række argumenter for ikke at ytre sig offentligt om kritisable forhold på arbejdspladsen og angive hvilke, de vurderede var relevante for dem. Svarene fremgår af figur 1, der viser følgende:

- Omkring halvdelen af sygeplejerskerne (49%) ytrer sig ikke offentligt, da de ikke vurderer, at forholdene alligevel ikke kan forbedres med sundhedsvæsenets nuværende rammer.
- 43% af sygeplejerskerne kender ikke reglerne for, at almindelige medarbejdere kan ytre sig offentligt.
- En tredjedel (33%) har oplevet, at de selv eller kolleger er blevet mødt med kritik/sanktioner fra ledelsen ved offentlige ytringer og lige så mange (33%) tør ikke ytre sig af frygt for at blive fyret.
- For 29% er der en officiel arbejdspladspolitik, hvor det kun er ledelsen der udtaler sig offentligt om forhold på arbejdspladsen.
- Omkring hver fjerde (23%) ytrer sig ikke, da de ikke ønsker at optræde illoyalt over for arbejdspladsen.

Figur 1. Sygeplejerskernes årsager til ikke at udtale sig offentligt om uholdbare forhold på arbejdspladsen

Anm.: n=503 respondenter, som har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, men ikke ytret sig om dem offentligt. Spørgsmålsteksten lød: " Herunder står en række argumenter for ikke at ytre sig offentligt om kritisable forhold på sin arbejdsplads. Sæt kryds ved dem, du føler, der er relevante for dig". Deltagerne kunne vælge flere svar hvorfor søjlerne ikke summerer til 100%. Kilde: DSR Analyse/Megafon.

85% af sygeplejerskerne mener, at sygeplejersker og andre offentligt ansatte har ytringspligt, når de oplever urimelige vilkår for patienter, borgere eller kolleger.

Til spørgsmålet om hvorvidt sygeplejersker og andre offentlige ansatte har pligt til at ytre sig om urimelige vilkår for patienter, borgere og/eller pårørende, svarer flere end otte ud af 10 sygeplejersker (85%), at de ansatte har ytringspligt. En mindre andel (6%) svarer "nej" og 9% svarer "ved ikke" (se tabel 2).

Tabel 3. Mener du, at sygeplejersker og andre offentlige ansatte har ytringspligt, det vil sige pligt til at ytre sig, når vilkårene for patienter, borgere og/eller kolleger bliver urimelige?

	Pct.
Ja	85%
Nej	6%
Ved ikke	9%
Total	100%

Anm.: n=1828. Kilde: DSR Analyse/Megafon

18% af sygeplejerskerne angiver, at der er regler på arbejdspladsen der begrænser ytringsfriheden.

Tabel 4 viser, at næsten hver femte (18%) svarer, at der er regler som begrænser ytringsfriheden. Halvdelen af sygeplejerskerne (49%) svarer, at der ikke er regler som begrænser deres ytringsfrihed på arbejdspladsen. Hver tredje (33%) svarer "ved ikke".

Tabel 4. Er der regler på din arbejdsplads, der begrænser din ytringsfrihed?

	Pct.
Ja	18%
Nej	49%
Ved ikke	33%
Total	100%

Anm.: n=1828. Kilde: DSR Analyse/Megafon

Metode:

Spørgsmålene er stillet til 4.222 medlemmer af DSRs medlemspanel i samarbejde med MEGAFON. 2.189 sygeplejerske svarede tilbage på undersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 52%. Spørgsmålene om ytringsfrihed er rettet til alle erhvervsaktive medlemmer i undersøgelsen (1.828). Spørgsmål til undersøgelsen kan rettes til konsulent i DSR Analyse Simon Martin Hansen (sha@dsr.dk/46 95 41 22).